Asiantuntijalausunto eduskunnan tarkastusvaliokunnalle hallituksen vuosikertomuksesta 2014: valtion tietohallinto ja sähköiset palvelut

14.10.2015
julkisoikeuden professori
Tomi Voutilainen
Itä-Suomen yliopisto, oikeustieteiden laitos

SISÄLLYS

1 Yleistä hallituksen vuosikertomuksen tietohallintoasioista 1

2 Tietojärjestelmien yhteentoimivuus - tietohallintolaki 2

3 Tietojärjestelmien yhteentoimivuus – JIT-sopimusehdot 3

4 Valtionavustuslain soveltaminen käytännössä 4

5 ICT-hankkeiden tuottavuushyödyt 5

6 Yhteenveto 7

Eduskunnan tarkastusvaliokunta on pyytänyt minulta lausuntoa hallituksen vuosikertomuksesta 2014 siltä osin kuin siinä olevat asiat koskevat valtion tietohallintoa ja sähköisiä palveluita erityisesti valiokunnan mietintöjen TrVM 1/2008 vp, TrVM 6/2008 vp, TrVM 5/2011 vp, TrVM 2/2012 vp ja TrVM 7/2014 vp pohjalta. Hallituksen vuosikertomuksessa on raportoitu sähköinen tunnistamisen ja varmennepalveluiden puutteiden ja ongelmien korjaamisesta, julkishallinnon tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta, oikeus- ja sisäasiainhallinnon yhteisestä asianhallinta- ja tietojärjestelmästä, sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmistä ja rahoituksesta sekä ICT-hankkeiden tuottavuushyödyistä.

Lausun tarkastuslakivaliokunnalle kunnioittavasti seuraavaa:

1 Yleistä hallituksen vuosikertomuksen tietohallintoasioista

Julkisen hallinnon IT-toimintaa on kehitetty viimeisen 15 vuoden aikana pääosin informaatio-ohjauksen keinoin valtiovarainministeriön johdolla. Eduskunnan valiokuntien kannanottojen (TrVM 1/2008 vp, TrVM 1/2009 vp, TrVM 5/2009 vp HaVM 8/2010 vp) perusteella vaalikaudella 2007-2011 valmisteltiin laki julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta (634/2011), joka tuli voimaan 1.9.2011. Säädöstä ei ole kuitenkaan täytäntöönpantu tehokkaasti sen voimassaolon aikana, kuten tarkastusvaliokunta on useaan kertaan todennut mietinnöissään.

Hallituksen vuosikertomuksen liitteessä 3 on raportoitu nyt lausuttavana olevista tietohallinnon asioista lähinnä toimenpiteinä. *Hallituksen vuosikertomuksessa ei esitetä lainkaan tehtyjen toimenpiteiden tuloksia. Tästä syystä vuosikertomuksen perusteella ei muodostu käsitystä siitä, miten pitkälle eduskunnan ja tarkastusvaliokunnan kannanottojen toteuttamisessa on päästy. Pelkkien toimenpiteiden luettelointi ei muodosta riittävää pohjaa tuloksellisuuden arvioimiseksi. Tätä voidaankin pitää nähdäkseni tietohallintoa koskevan raportoinnin puutteena.* Tarkastusvaliokunta on jo useita vuosia sitten mietinnössään 1/2009 vp todennut valtion IT-toiminnan ohjauksessa ja kehittämisessä olevan riskinä, että se ajautuu selvityskierteeseen, jossa ongelmiin tosiasiallisesti vaikuttavia tuloksia ja ratkaisuja on vaikea saada aikaiseksi. *Hallituksen vuosikertomuksessa tietohallintoasioista on raportoitu erilaisena tekemisenä tulosten sijaan*.

Valiokunta on painottanut mietinnössään 7/2014 vp, että ”hyvään hallintoon kuuluu ministeriötasolla lainsäädännön täytäntöönpanon tehokkuudesta huolehtiminen. Tietohallintolain täytäntöönpanon hidas eteneminen muodostaa kokonaisuudessaan valtiontaloudellisen ja toiminnallisen riskin, joka ei ole vähäinen. Valiokunta korostaa valtiovarainministeriön, mutta myös muiden ministeriöiden johdon vastuuta huolehtia toimialan IT-hankkeiden riskien hallinnasta ja IT-hankkeiden ohjauksesta tietohallintolain 4.3 §:n mukaisesti”. *Hallituksen toimintakertomuksesta ei ilmene, mihin toimenpiteisiin tietohallintolain hitaan täytäntöönpanoon liittyvien riskien johdosta on ryhdytty*.

Tarkastusvaliokunta on pitänyt tärkeänä mietinnössään 7/2014 vp, että ”valtiovarainministeriössä arvioidaan huolella JulkICT-toiminnon asema ja tehtävä erityisesti valtionhallinnon tietohallinnon ohjauksessa sekä toiminnon projektitehtävät suhteessa lakisääteisiin ministeriötehtäviin”. *Hallituksen vuosikertomuksessa ei ilmene, onko valiokunnan tärkeänä pitämään JulkICT-toiminnon arviointiin ryhdytty.*

2 Tietojärjestelmien yhteentoimivuus - tietohallintolaki

Valiokunta on painottanut mietinnössään 2/2012 vp, että ”pelkästään tietohallintolaki ei ratkaise julkisen hallinnon tietojärjestelmien yhteentoimivuuden ongelmia, vaan laki luo mahdollisuuksia vaikuttavien ohjausmekanismien käyttämiseen. Tietohallintolain kanssa oleva päällekkäinen tai aukollinen sääntely tulee kartoittaa ja poistaa mahdollisimman pian, jotta tietohallinnon ohjausmekanismit olisivat yhdenmukaisia ja kunkin viranomaisen ohjausvastuut tietohallinnon kehittämisessä ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden turvaamisessa olisivat mahdollisimman selkeitä”. *Hallituksen toimintakertomuksesta ei ilmene, mihin toimenpiteisiin tältä osin on ryhdytty ja mitä tuloksia on saatu aikaiseksi*.

Valtiovarainministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä oikeusministeriö ovat julkaisseet arkistolain jatkotyöryhmän muistion OKM 2015:12. Muistiossa ehdotetaan julkisen hallinnon tiedonhallintalain säätämistä sekä tietohallintolain kumoamista.

Tietohallintolaki valmisteltiin vuonna 2010 seuraavien eduskunnan ja sen valiokuntien kannanottojen perusteella:

- Eduskunta on edellyttänyt hallituksen valmistelevan valtion tietohallinnon vaikuttavuuden lisäämiseksi tarpeellisen lainsäädännön, jossa määritellään valtiovarainministeriön ohjaustoimivalta ja muut tarpeelliset asiat (TrVM 1/2008 vp, EK 11/2008 vp);
- Eduskunta on edellyttänyt, että hallitus valmistelee lainsäädännön, jonka mukaisesti julkisen sektorin tietojärjestelmien yhteentoimivuus ja yhteensopivuus voidaan toteuttaa lainsäädäntöön perustuen viranomaistehtävänä (TrVM 5/2009 vp, EK 30/2009 vp)
- Eduskunta on edellyttänyt, että hallitus huolehtii siitä, että valtion ja kuntien tietojärjestelmien yhteentoimivuuden kehittämiseksi eduskunnalle annetaan jo meneillään olevalla vaalikaudella tarvittavat säädösehdotukset, joilla voidaan toteuttaa julkisen hallinnon viranomaisten tietojärjestelmien yhteentoimivuuden varmistavat menetelmät ja standardit ja joilla kunnat sekä muu julkinen hallinto velvoitetaan ottamaan käyttöön yhteentoimivuuden varmistavat menetelmät ja standardit sekä että näihin tarkoituksiin varataan riittävät taloudelliset resurssit (HaVM 8/2010 vp, EK 11/2010).

Lisäksi tarkastusvaliokunta on todennut mietinnössään 7/2014 vp seuraavaa: ”*Eduskunta on edellyttänyt, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ja käyttää pikaisesti tietohallintolain mahdollisuutta asetuksin säätää muun muassa avoimista rajapinnoista. Samanaikaisesti kun päätetään sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteista ja järjestämisvastuusta, tulee linjata tietohallintorakenteen vaatimat toimivalta- ja vastuusuhteet tavalla, joka ei jätä epäselvyyttä siitä, millä toimijalla on viimekätinen vastuu asiassa. Valiokunta toteaa, että kannanoton edellyttämien asetusten antamisessa ei ole edetty eduskunnan tahdon mukaisesti*”. Niin ikään valiokunta on painottanut mietinnössään 7/2013 vp, että ”*tietohallintolain mukaista ministeriöiden vastuuta paitsi oman toimialansa sähköisistä palveluista, myös kaikkien hankkeessa mukana olevien toimijoiden vastuuta sähköisistä palveluista osana kansallista palveluväylää ja sen toteuttamista. Valiokunta toistaa painokkaasti kantansa siitä, että tietohallintolain nojalla annettavien ja palveluväylän käyttöönottoa tukevien asetusten valmisteluun on ryhdyttävä viipymättä*”.

Ministeriöiden tekemää ehdotusta voidaan pitää poikkeuksellisena. Lakien täytäntöönpanosta vastaava hallinto ei ole pystynyt tehokkaaseen tietohallintolain täytäntöönpanoon.

Täytäntöönpanon ongelmiin on osittain syynä tietohallintolaissa olevat sääntelyongelmat, joita olen analysoinut tarkemmin tarkastusvaliokunnalle antamassani lausunnossa 26.2.2013. Kuten tarkastusvaliokunta on todennut mietinnössään 7/2014 vp, että hyvään hallintoon kuuluu ministeriötasolla lainsäädännön täytäntöönpanon tehokkuudesta huolehtiminen. Tässä suhteessa työryhmän ehdotus on kritiikille altis hyvän hallinnon toteutumisen arvioinnissa. Poliittisena tahtotilana on ollut sovittaa yhteen tietohallintolain sääntely suhteessa vanhempaan sääntelyyn (ks. erityisesti TrVM 2/2012 vp). Työryhmän ehdotus pohjautuu päinvastaiseen malliin, jossa tietohallintolaki pyritään sovittamaan vanhempaan tiedonhallinnan sääntelyyn. Jos hallinnolla on ongelmia tietohallintolain täytäntöönpanossa, tulisi ne analysoida sekä selvittää, miltä osin ongelmat on itse sääntelyssä ja miltä osin ongelmat on johdettavissa hallinnon toimintamalleihin ja johtamiseen. Vasta tämän jälkeen voidaan arvioida, onko tietohallintolakiin tarpeen tehdä muutoksia.

3 Tietojärjestelmien yhteentoimivuus – JIT-sopimusehdot

Eräänä keskeisenä keinona tietojärjestelmien yhteentoimivuuden lisäämiseksi on sen huomioiminen julkisen hallinnon tietojärjestelmähankintojen yleisissä sopimusehdoissa (JIT-sopimusehdot). Tarkastusvaliokunta on mietinnössä TrVM 2/2012 vp nostanut esille JIT -sopimusehtojen uudistamisen osalta seuraavaa:

> 1. Julkisen hallinnon IT-sopimusehtoja (JIT 2007 ehdot) on tarpeen muuttaa siten, että ne tukevat yhteentoimivuuden edistämistä niin omistusoikeuksien kuin myös rajapintojen käytön osalta.
> 2. Sopimusehtojen piiriin tulisi kuulua myös valtionapuviranomaisten valtionavustusten käytön ehdot IT-hankkeille. Näin voitaisiin varmistaa valtionavustusten käyttö yhdenmukaisella tavalla.

Olen kiinnittänyt tarkastusvaliokunnalle 27.5.2013 antamassani lausunnossa huomiota siihen, että sopimusehtoja valmistelevassa työryhmässä ei ollut valtiovarainministeriön edustusta eikä julkisen hallinnon tilaajapuolella ollut sovittu yhteistä linjaa sopimusehtojen uudistamiseksi toisin kuin IT-yrityksiä edustavilla Ficom ry:llä ja Teknologiateollisuus ry:llä. Tilannetta voidaan pitää ongelmallisena siinä suhteessa, että tietohallintolain 4.1 §:n mukaan valtiovarainministeriön tehtävänä on tietohallintolain mukainen julkisen hallinnon viranomaisten tietohallinnon yleinen ohjaus. Ministeriön tulee erityisesti huolehtia julkisen hallinnon tietohallinnon yhteisten palvelujen ja muiden tietohallintoon liittyvien yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisten toimenpiteiden ohjauksesta. Valtiovarainministeriö ei asettanut JIT-sopimusehtoja valmistelleeseen työryhmään edustajaansa, vaikka työryhmässä käsiteltiin merkittäviä tietojärjestelmien yhteentoimivuuden edistämiseen liittyviä sopimusoikeudellisia kysymyksiä.

JIT-sopimusehtojen uudistaminen aloitettiin vuonna 2013 ja ne saatiin valmiiksi ja hyväksyttyä syksyllä 2015. Uudistustyö kesti pitkään. Uusiin JIT-sopimusehtoihin ei sisälly valtionavustushankkeiden IT-ehtoja, vaikka valiokunta näin esitti vuonna 2012. Eräiltä osin avoimet rajapinnat on huomioitu sopimusehdoissa. Kuitenkin JIT-sopimusehdoissa avoimien rajapintojen vaatimuksia esitellään tukimateriaalissa, jossa todetaan, että ”*Vaatimus avoimesta rajapinnasta tietojärjestelmähankinnoissa aiheuttaa useimmiten lisäkustannuksia, joten vaatimuksen sisältö on hankinnassa harkittava ja se voidaan myös jättää pois*”. JIT-sopimusehtoja ei voida pitääkään kaikilta osin avoimien rajapintojen suosituksena valiokunnan kannanoton mukaisesti.

Suosituksesta muodostuu käsitys, ettei avoimien rajapintojen käyttöä suositella, koska ne muodostavat tietojärjestelmähankinnoissa lisäkustannuksia. *Nähdäkseni suosituksessa esitetty käsitys lisäkustannuksista ei perustu tutkittuun tietoon.* JIT-sopimusehdoissa ei ole huomioitu myöskään valiokunnan kannanottoa omistusoikeuksista. Esimerkiksi tilaajan sovelluksiin tekijän- ja immateriaalioikeudet jäävät toimittajalle niin avoimen lähdekoodin ehdoissa kuin muissakin ehdoissa. Tilaaja saa sopimusehdoista riippuen hyödyntämisoikeuksia ohjelmistoon ja sen koodiin, mutta edelleen tekijänoikeuksien ollessa toimittajalla, voi toimittaja vedota esimerkiksi liikesalaisuuksiin, joilla tehokkaasti voidaan edistää nk. toimittajalukkojen (vendor lock-in) syntymistä. Sopimusehdoilla voidaan myös rajoittaa tehokkaasti hankittujen tilaajan sovellusten laajempaa hyödyntämistä toimittajariippumattomasti julkisessa hallinnossa.

JIT -sopimusehtojen uudistamisessa esiintyneet ongelmat osoittavat, että edelleenkään valtionhallinnolla tai koko julkisella hallinnolla ei ole vahvaa toimijaa, joka voisi edustaa julkisen hallinnon yhteisissä IT-asioissa. Tämä siitä huolimatta, että tietohallintolaissa on nimenomaisesti säädetty valtiovarainministeriön tehtäväksi julkisen hallinnon tietohallinnon yleinen ohjaus ja tietotohallintoon liittyvien yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisten toimenpiteiden ohjaus.

4 Valtionavustuslain soveltaminen käytännössä

Tarkastusvaliokunta on mietinnössään 2/2012 vp kiinnittänyt huomiota ”valtiontukiin ja niiden mahdollisesti aiheuttamiin markkinavääristymiin. Valiokunta korostaa, että valtionavustuslain 7.1 §:n 4 kohdan nojalla valtionapuviranomaisen velvollisuutena on etukäteen varmistaa tukimuotojen lainmukaisuus sekä huolehtia siitä, että valtionavustukset eivät aiheuta muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia. Valtionapuviranomaisen on huolehdittava valtionavustuksen asianmukaisesta ja riittävästä valvonnasta hankkimalla valtionavustuksen käyttö- ja seurantatietoja sekä muita tietoja samoin kuin tekemällä tarvittaessa tarkastuksia”.

Hallituksen vuosikertomuksesta ei ilmene, onko valtionavustusmenettelyjä muutettu valtionapuviranomaisissa siten, että markkina-arvioinnit tehdään säännöllisesti osana valtionavustusten kohdentamisen ja myöntämisen valmistelua. Vuosikertomuksessa on selostettu vuodelta 2014 valtiovarainministeriön myöntämiä valtionavustuksia. Selvityksestä ei ilmene, onko valtionavustuksia myönnetty aiempina vuosina tietojärjestelmähankintoihin. Niin ikään selvityksestä ei ilmene, onko esimerkiksi valtiovarainministeriön JulkICT-toiminto tehnyt valtionavustustarkastuksia myöntämiinsä hankkeisiin tai toimintaan. Selvityksestä myös ilmenee, että valtiovarainministeriöllä ei ole tietoa muiden valtionapuviranomaisten myöntämistä valtionavustuksista tietojärjestelmähankkeisiin. *Tältä osin voidaankin todeta, että tietopohjan heikkous heikentää valtion tietohallinnon ohjaamista. Selvityksestä ei ilmene myöskään, mihin toimenpiteisiin sosiaali- ja terveysministeriö on ryhtynyt kannanoton johdosta.*

Hallituksen vuosikertomuksessa todetaan myös, että valtionavustuspäätöksissä edellytetään valtionavustuksen saajan noudattavan kaikissa hankinnoissaan julkisista hankinnoista annettua lakia (348/2007). *Pelkkä viittaus hankintalain noudattamiseen ei riitä valtionavustusehdoksi, koska se on tulkinnanvarainen.* Korkein hallinto-oikeus on vuosikirjaratkaisussaan 2015:82 käsitellyt valtionavustuksen takaisinperintäasiaa, jossa valtionapuviranomainen (STM) oli takaisinperinnyt valtionavustuksen saajalta osan valtionavustuksesta sillä perusteella, ettei valtionapuviranomainen pitänyt avustuksen saajan tekemää suorahankintaa hankintalain mukaisena. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun perusteella valtionapuviranomaisella on näyttövelvollisuus siitä, että valtionavustuksen saaja ei ole toiminut hankintalain mukaisesti. Tällainen näytön esittäminen voi olla hankalaa, jos hankintalain noudattamatta jättämiseen

liittyy tulkinnanvaraisuutta tai suorahankinnan perusteet eivät ole selkeitä. Valtionavustuspäätöksessä pitää olla selkeät valtionavustuksen käyttöön liittyvät ehdot, jollaisena ei voida pitää pelkästään yleistä viittausta hankintalakiin.

5 ICT-hankkeiden tuottavuushyödyt

Valiokunta on todennut mietinnössään 7/2014 vp, että ”ministeriöiden ja virastojen hanketoiminnan ja projektien johtaminen sekä hankkeiden tuloksellisuuden seuranta ja arviointi kuuluvat ministeriöiden ja virastojen johdon vastuulle. Valiokunta edellyttää, että hallitus arvioi merkittävien ICT-hankkeiden tuloksia, kustannuksia ja tuottavuushyötyjä osana hankesalkun seurantaa ja raportoi tuloksista eduskunnalle.” *Hallituksen toimintakertomuksesta ei ilmene, mihin konkreettisiin toimenpiteisiin kannanoton johdosta on ryhdytty. Toimintakertomuksessa esitetään varsin yleisellä tasolla, että toimintatapojen käyttöönottoa ja kehittämistä jatketaan yhteistyössä eri hallinnonalojen kanssa. Toimintakertomuksesta ei ilmene, miten tätä kehittämistyötä jatketaan ja mitä tuloksia vuosikertomusraportointiin mennessä on saatu aikaan*.

ICT-hankkeiden tuottavuushyödyt eivät ole pääsääntöisesti yksiselitteisiä. Verohallintoa ja Kansaneläkelaitosta on pidetty julkisessa hallinnossa pisimmälle edenneinä toimijoina digitaalisten palveluiden tarjoamisessa. Verohallinnon vuoden 2014 vuosikertomuksen mukaan vuosien 2004–2014 välillä Verohallinnon henkilöstön määrä on vähentynyt 1 419 henkilötyövuotta. Kuitenkin vastaavana ajanjaksona Verohallinnon toiminnan nettomenot ovat kasvaneet 326,5 miljoonasta eurosta 404,2 miljoonaan euroon (kasvua 77,7 miljoonaa euroa). Verohallinnon henkilötyövuosien vähennys on osittain johtunut palveluiden digitalisoinnista. Kansaneläkelaitoksen toimintakulut olivat vuonna 2004 yhteensä 343,5 miljoonaa euroa ja henkilöstömäärä oli 5 134 henkilöä. Vuonna 2014 Kansaneläkelaitoksen toimintakulut olivat yhteensä 439,3 miljoonaa euroa ja henkilöstömäärä 6008 henkilöä. Näiden kahden julkisen hallinnon toimijan vuosikertomuksissa olevien tietojen perusteella ei voida vetää johtopäätöksiä siitä, millaisia hyötyjä julkisten palveluiden digitalisointi on tuottanut viranomaisorganisaatioille. *Useimmiten tuottavuushyödyt tulevat hallinnon asiakkaille viranomaisten palveluiden tarjonnan parantumisena ja nopeampana palvelutuotantona. Tietojärjestelmäinvestointien yhteydessä tulisi arvioida huolellisemmin ja luotettavammin niitä mahdollisia kustannussäästöjä, joita tietojärjestelmään investoimalla saadaan aikaan. Arvioinnissa tulisi ilmetä suoraan valtion talouteen liittyvät suorat kustannukset ja kustannussäästöt.*

Valtiovarainministeriö kerää tietohallintomenoista tietoja vuosittain valtion virastoille ja laitoksille tehtävällä kyselyllä. Kyselyn perusteella valtion tietohallintomenot olivat vuonna 2014 yhteen 727 miljoonaa euroa. Kysely antaa ristiriitaisen kuvan tietohallintomenoista. Alla olevassa valtiovarainministeriön laatimassa taulukossa ilmenee vertailutietona kyselyn ja valtion keskuskirjanpidon tiedot, jotka poikkeavat toisistaan. Valtiovarainministeriön julkaisussa esitetään, että tietohallintomenot olisivat vähentyneet kyselyn perusteella vuodesta 2013 noin 23 miljoonaa euroa.

Menoerä	Netra	Tietohallinto-kysely	Erotus	LKP-tili
Laiteostot	18 218	11 553	6 665	1255
Laitevuokrat ja leasingmaksut	19 033	21 541	-2 508	4204
Valmisohjelmistot (hankinta- ja ylläpito, lisenssimaksut)	42 212	35 470	6 742	1120, 1140, 4520, 4521
Sovellusvuokrauspalvelut (ns. Saas-palvelut)	5697	6 885	-1 188	4327
Käyttöpalvelut	211 657	129 783	81 874	4323
Laitteiden huolto- ja korjauspalvelut	2 390	3 219	-829	4304
Tietoliikenne, tiedonsiirto ja puhelinliikenne	96 909	56 469	40 440	4322
Ostot valtion virastoilta ja laitoksilta	122 139	187 409	-65 270	4325
YHTEENSÄ	**500 037**	**452 329**	**47 708**	

Lähde: Tietoja valtion tietohallinnosta 2014, valtiovarainministeriön julkaisuja 27/2015

Kuitenkin vuoden 2013 vastaavassa taulukossa tiedot poikkeavat vuoden 2014 tiedoista merkittävästi siten, että kyselyn perusteella esitetyt menot ovat vertailussa kasvaneet noin 100 miljoonaa euroa, mutta keskuskirjanpidon mukaan laskeneet yli 50 miljoonaa euroa. Tosin taulukosta ei ilmene kaikkia tietohallinnon menoja, kuten henkilöstömenot, vaan ainoastaan vertailukelpoiset menot.

Menoerä	Keskuskirjanpito	Tietohallinto-kysely	Erotus	LKP-tili
Laiteostot	18 618	14 809	3 809	1255
Laitevuokrat ja leasingmaksut	25 173	22 257	2 916	4204
Valmisohjelmistot (hankinta- ja ylläpito, lisenssimaksut)	36 733	30 609	6 124	1120, 1140, 4520, 4521
Sovellusvuokrauspalvelut (ns. Saas-palvelut)	5633	4 918	715	4327
Käyttöpalvelut	218 708	113 479	105 229	4323
Laitteiden huolto- ja korjauspalvelut	6 423	5 042	1 381	4304
Tietoliikenne, tiedonsiirto ja puhelinliikenne	115 632	54 228	61 404	4322
Ostot valtion virastoilta ja laitoksilta	128 998	111 184	17 814	4325
YHTEENSÄ	**555 918**	**356 526**	**199 392**	

Lähde: Tietoja valtion tietohallinnosta 2013, valtiovarainministeriön julkaisuja 19/2014

Tietoja valtion tietohallinnosta 2014 julkaisussa todetaan, että ”*epätarkkuutta lukujen vertailussa aiheuttaa, ettei kyselyn menojaottelun tietoja saada suoraan liike- tai talousarviokirjanpidosta, vaan ne joudutaan edelleen osin arvioimaan ja laskemaan käsin*”.

Edellä esitetyn perusteella ICT-tuottavuushyödyistä ainakaan suorina euromääräisinä säästöinä ei ole Suomen julkisesta hallinnosta osoitettavissa olevia tietoja. Valtionhallinnon tietohallintomenotkin ovat vahvasti arviomääräisiä eikä niiden perusteella voida arvioida valtionhallinnon tietohallinnon omaa tuottavuutta. Kustannustasostakin voidaan puhua suuntaa-antavana. Varmaa tietoa ei voida esittää siitä, ovatko tietohallinnon menot vähentyneet tai kasvaneet.

6 Yhteenveto

Edellä esitetyn perusteella:

- Eduskunnan ja tarkastusvaliokunnan kannanottojen toteutumista ei ole raportoitu kaikilta osin hallituksen vuosikertomuksessa;

- Hallituksen vuosikertomuksesta ei ilmene, mitä tuloksia on saatu aikaan niillä toimenpiteillä, joihin on ryhdytty eduskunnan kannanottojen johdosta;

- Eduskunnan kannanotot ovat edelleen ajankohtaisia ja niiden johdosta käynnistettyjen toimenpiteiden *tuloksien seurantaa* tulisi jatkaa. Olisi suositeltavaa, että hallitus raportoisi toiminnan tuloksellisuutta tekemisen raportoinnin sijasta.